

lentkezett 13 ifju közül jelesen érett 1, jól 8, egyszerűen 6; szeptemberre maradt vissza egy-egy tárgyból 3, Jelesen érett: Lóbingér Viktor (technika); jól érettek: Almásy Antal. (theológia), Haugel Andor (technika), Kutassy Ferencz (theológia), Mirkva János (mintarajziskola), Pláner Bódog (jog), Szabó János (jog), Vindisch István (technika), Vinicai Imre (postatávirai tanf.)

Érettségi vizsgálatok eredménye. A pécsi kath. főgimnáziumban már kihirdették az érettségi vizsgálatok eredményét, mely kitünőnek mondható. A szóbeli érettségire 21 ifju bocsátott. Ezek közül jelesen érettek: Buday Dezső, Duzsáki Imre, Erössy Aladár, Földváry Miksa, Kaufman Endre, Keller József, Marton Sándor, Nyaka Lajos, Réder Károly, Wajdics Károly. Jólérettek 6 és pedig: Glück István, Gyenes György, Hanuy Jenő, Horváth Antal, Kerese György, Schaffer József. Egyszerűen érett 5 és pedig: Buzágits István, Dunst Győző, Eckert Sándor, Vitkovics Sándor, Zelesny Károly. Nem bukott senki! Ilyen eredmény valóban szép és igazán ritka! A főgimnázium érettségi vizsgálatain Spittko Lajos főigazgató elnököt.

A zombori főgimnázium f. hó 7-én tartotta tornaversenyét, melyen a bajai diákok is részt vettek. A tornászok közül kiváltak: Brátjevácsky Vitályos, Albrecht K., Theodorovits Frigyes, Merkel Ádám VI. és Türr Aladár V. o. t. A verseny eredménye a következő: A 150 m. futás győztese Szondy J. 5. o. t. Szücs Ervin, Deleva Rezső 6. o. t. és Theodorovics Fr. 6. o. t. A 200 m. futásban Kiss Mátyás 5. o. t. Moder G. 7. o. t. Súlydobás 7^{1/2} kgros golyóval, győztesek: Wagemann J. 5. o. t. Pletikoszits Ágoston 7. o. t. Szekulics S. 5. o. t. Moder G. 7. o. t. Diskosdobás 2 kgros diskossal. Első győztes Moder Géza 8. o. t. Fehérvári Lajos 7. o. t. (Baja) Távolugrás győztesek: Trecsek N. 7., Nagel F. 7. o. t. Kötélhuzásban győztes a 7. o. csapat. Magas ugrásban győztes Szabolyevits Vladmer 7. o. t. Frey Armin és Brátjevácsky Vitályos 6. o. t. Rudugrásban győztes Oltványi Adorján 6. o. t.

Fejtörő kérdések megfejtése.

A 23-ik számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:
Számtani kérdés. 24-11 év múlva.
Földrajzi kérdés. Reunion Vulkanikus hegyei: Piton des Neiges. Piton de la Fournaise. Fővárosa: St. Denis.
Történelmi kérdés. Monk György albermalai herceg. Megh. 1670 január 3-án.

«Kosmos» müintézet nyomása. Budapest. VI., Aradi-utca 8.

Természtrajzi kérdés. Mezei pacsirta, (alanda arvensis); az éneklők rendjébe (oscines) tartozik.

Vegytrajzi kérdés. Tartó bor. A Douró folyó partján terem és nevét Portó kikötőtől nyerte, a honnan világgá szállítják a kereskedésbe mustszörppel keverve, bodzabogyóval festve és szeszszel vegyítve.

Képrejtvény: A régi rómaiak postája.

A megfejők nevei:

Simon János, Kövesi Rudolf, Csipke Pál, Schvarecz Izidor, Lupis Gyula, Márton J., Gyárfás Elemér, Várkonyi Rezső, Nagy László, Dudás György, Bándi Ignác, Waizenkorn Jakab, Székely Győző, Haerter Ádám, Sáfár Elemér, Steiner Albert, Ádám Gyula, Kejzlár Gyula, Sauer Berthold, Bisicz György, Rosenfeld Richard, Földi Kálmán, Kiss Ernő, Simon Ernő, Goldner Samu. Csicsér Ernő, Schulz Armin, Róth Ottó, Slákovits Gergely, Kohn Vilmos, Brichta Manó, Konecsny Béla, Costescu Mihály, Tóth Imre, Lingauer Ferencz, Mandel György, Gyurits Kálmán, Weidinger Béla, Stefanovics Gyula, Márton S. Bienenstock Lázár, Kiss Elemér, Adler Béla, Weisz Ferencz.

A kitűzött könyvjutalmat Szigeti József nyerte el Érsekujvárott.

Szerkesztői telefon.

Pápa Miksa. Bpest. Igaza van, megígértük a közlést. Azt hittük, termelt a világon annyi kék plajbász, a mennyivel az ön helyesírásbeli hibáit ki lehetne javítani. Csalódtunk. Az ön gyerekes levele most is — 28 sorban — nem kevesebb, mint 30 szarvashibával ékeskedik. Fialat ember! jóakarólag intjük, tanulja meg, hogy a szerénység az ifju legszebb ékességeinek egyike, a nevetlen pókhendiség pedig egyik legesunyább hibája — és akkor nem fog többé önnél sokkal idősebb, érett embereknek olyan sorokat írni a minőkkel legutóbb megszegyenitette — önmagát. — **Egy előfizető.** A «Magyar Kereskedők Lapja» szerkesztője Kormos Alfréd. XVI. évfolyam. Ára 8 frt. Egyebet nem ismerünk. — **Ráth O.** Szászváros. A hiányzó lappéldányt kérje a kiadóhivataltól. **Miles.** Az újpületben, **Horváth J.** A beküldött fejtörő kérdéseket átadtuk rovatvezetőnknek. Annyit előre is ígérünk, hogy közölni fogjuk. — **Friedmann M.** A fejtörő kérdéseket a szerkesztőségbe kell küldeni, nem pedig a kiadóhivatalba. A beküldött dolgok gyöngék. Képrejtvényeket csak úgy közölünk, ha igazán szépen vannak megrajzolva. **G. Gy.** Szombathely. A szépirási pályázatot Nagy Sándor szépírás tanár írta ki, csak I. és II. oszt. tanulók vehettek benne részt. Ilyen pályázat minden évben van s lapunkban közöltek, csak kisérje figyelemmel. **Cs. D.** Szeged. I. Ausztriába nem kell utlevél. 2. Németországba sem. **S. J.** tanár urnak, Rózsahegy. A lap a szünidőben is megjelenik. Intézkedtünk, hogy a kiadóhivatal a példányokat félre tegye és szeptemberben megküldje.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt
 A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVÁ.

Előfizetési árak:

Egész évre ... .. 4 frt.
 Fél évre ... .. 2 frt.
 Negyed évre ... .. 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL
 főgymnasiunai tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest, IX., Soroksári-utca 31.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.

KÉZIRATOKAT

nem adunk vissza.

Előkészület a választandó életpályára.

A mindennapi életben akár szellemi, akár phisikai munkához akarunk fogni, előbb a netalan előgördülő akadályokat igyekszünk elhárítani, vagyis bizonyos előkészületeket teszünk, hogy czélt érjünk. Czélunk elérésére tehát irányelveket állítunk fel, melyek szerint cselekedni fogunk, ezen elveket ismét tehetségünkhez mérten több-kevesebb sikerrel valósíthatjuk; egyikünk nagyobb eredménnyel, másikunk kisebbel, mert Isten a tehetségeket és hajlamokat nem egyformán adta az embereknek. Épen azért a szép, jó és igaz után törekedve, ehhez hajolva iparkodjunk szellemünket művelni, erkölceinket finomítani, erősíteni s ezek segítségével igyekezzünk saját erőnk és hivatásunk tiszta tudatára jutni s a szerint válaszszuk életpályánkat, nehogy tehetségeinket, képességünket és hajlamunkat félreismerve, oly pályát válaszszunk, melynek kiváncsalmait nem teljesíthetvén, szegénnyel legyünk kénytelenek az erősebbeknek helyet engedni.

Az tehát a kérdés, hogy mikép kell működnie, mit kell tennie egy tanulóifjunak, hogy biztosabban nézhessen jövője elébe, pályáját helyesen választhassa s ezen boldoguljon.

Mindenek előtt *tennie* kell, mert tett az ember életének czélja; de mit tehet egy még gyöngö, tapasztalatlan ifju? Azt elsősorban, hogy iskolai kötelességeinek pontosan, lelkiismeretesen és teljes odaadással megfelel s azon szép eszméket és gondolatokat, melyeket nyer, igyekszik szellemi és erkölcsi világa gazdagítására elsajátítani, megtartani. Főczél tehát, hogy elménk kincstárát drága, értékes dolgokkal gyarapítsuk s így széleskörű ismeretre, sokoldalú képzettségre tegyünk szert, mert korunk sokféle igényeinek csak akkor leszünk képesek

eleget tenni, csak akkor tudunk használni magunknak és másoknak, ha lesz bő anyag a miből adhatunk.

Gazdagítani kell szellemünket; ezt pedig még a középiskolában meg kell kezdenünk, a hol azért tanuljuk a sok szépet és jót, hogy a tudományok mezején legalább általánosan tájékozódjunk és bizonyos fokú műveltséggel ruháztassunk fel. A középiskolában tanuljunk meg tanulni és figyelni.

Tanulni, mert még csak innen kilépve nyílik tér a lelkünk kívánságának megfelelő tanulásra, a tudományokban való szélesebb kutatásra és vizsgálódásra.

Másodszor tanuljunk meg figyelni. A figyelem igen fontos tényező nemcsak az ifju, hanem a férfi életében is.

A figyelem minden tudásnak alapja és kezdete, mert csak akkor tudunk valamely tárgyról ítéletet mondani, akkor ismerjük meg annak tulajdonságait, ha jól megfigyeltük. A hol nincs figyelem, ott nem lehet érdeklődés; már pedig e nélkül a munka nehéz, unalmas és eredménytelen.

Figyelem nélkül nem vagyunk képesek számot adni a másoktól előadottakról, nem tudunk itélni olyan dologban sem, melyben tőlünk várnának felvilágosítást s e miatt gyakran pirulunk kell a nálunknál alsóbb ranguak, de figyelmesebbek előtt.

Most képezzük magunkat, derék munkásokká, szokjunk a munkás élethez, mert, ha korán megszokjuk a munkát, ha abban megerősödünk, ha életet már ifju éveinkben a kötelesség egy nemének tekintjük, akkor életünk szebb örömeit a munkában fogjuk találni, akkor majd

könnyebb lesz kihatóbban, eredményesebben munkálkodunk.

Hogy tehát valamit felmutathassunk, tanulunk kell, tanulunk tervszerűen minden időt, inkább most, mint bármikor, mert most a tanulás nélkülözhetetlen.

Tanulnunk kell saját anyanyelvünkön kívül idegen nyelveket is, hogy megismerjük más népek, nemzetek szokásait, erkölceit és gondolkozásmódját s így a jót és szépet átvegyük, a rosszat pedig kiküszöböljük. Nekünk, magyaroknak mindenek előtt a német nyelvet kell tanulnunk, mert hazánkban gyakran kell, németül beszélőkkel érintkeznünk, ezen kívül, ha valamely tudományos pályára lépünk és a tudományokban tovább akarunk haladni, német műveket kell olvasnunk. Jogásznak, orvosnak, tanárnak, mérnöknek, gyógyszerésznek, hogy sikeresebben működhessék, szüksége van a német nyelvre, mert ismereteinek nagyobb részét a mi tudományos irodalmunk szegényebb volta miatt, német munkákból kell megszerzenie.

Ha eltekintünk is azon haszontól, melyet olyan lángész, mint Goethe vagy Schiller műveiből merithetünk, már a nélkülözhetetlen tudományos munkák miatt is nagy szükségünk van a német nyelvre.

Ne hallgassunk némely sajnálatraméltó, rövidlátókörű emberek beszédére, kik azt hiszik, hogy hazafias dolgot cselekednek, midőn azt mondják: «nem kell a német!», mert azért ha németül tudunk, lehetünk edes hazánkat igazán szerető, ennek érdekeit minden tehetségünkkel szolgáló valódi magyarok.

Az iskolában, a mint láttuk első teendő kötelességeink pontos teljesítése s jó, ha ezt megszokjuk, mert az életben e nélkül nem élhetünk, hisz kötelességeink teljesítéséből ismernek meg minket. De iskolai teendőink lelkiismeretes végzésén kívül áldozunk szívünk nemesebb kívánalmainak is.

Szabad óráinkban olvassuk a kitünő, vezérférfiak életrajzeit és olvassunk más remek műveket, melyek korunk és képzettségünknek megfelelnek, hogy szellemünket öregbítsük és hazafiai érzelmeinket nemesítsük, hogy a hazaszeretet mintaképein lelkesedve majd tenni is tudjunk.

Mindig oly műveket kell olvasnunk, melyekből valami termékenyítő, szellemi tápot szíhatunk, melyekből a tudományok a művészetek eszméje, a jó erkölcsök és a vallás jótékony-sága háramlik lelkünkbe, mert tudnunk kell, hogy a tudományoknak is, mint egyébnek csak Istennel egyesülve van meg a valódi értéke: vallás nélkül nincs megelégedés és bol-

dogság, e nélkül a tudomány valami izetlennek, száraznak tűnik fel. Azért az ifjunak még jókorán kell vallásos érzelmeit ápolni, hogy majd az élet kedvezőtlen, talán lesújtó körülményei között, midőn az emberek nem adhatnak vigaszt, ne gondoljon mindjárt élete kioltására, hanem lebegjen szemei előtt az a legfőbb szellemi lény, ki bármilyen fájó sebre tud balzsamot csepegtetni.

Tanulságos, jellemképző olvasáson kívül szabad időnk fordítsuk ének és zenetanulásra, mert ezek, míg egyrésztől kedély- és szívnemesítő, kedves szórakoztatók, másrésztől megkönnyítik a művelt társaságokban való szereplést, sőt széppé teszik azt, ezen kívül kenyer keresetté is válhatnak.

Jövők bizonytalan, nem tudjuk, vajjon szülők szeretetteljes gondoskodása kiterjedhet-e addig, míg kenyeret kapunk, gyakran váratlanul, idő előtt elhalnak s mily jó dolog, ha magunk szorgalma és ügyessége folytán a további tanulmányainkhoz szükséges költségeket fedezhetjük. Mindig azt kell nézni, mire lehet szükségünk az életben.

Ne irtózzunk a művelt emberekkel való érintkezéstől, sőt törekedjünk arra, hogy minél többször juthassunk körükbe, hogy megjelenésünk, magatartásunk és beszédmódunkban bizonyos ügyességet sajátíthassunk el, mely az élet minden viszonya és körülménye között nagy fontossága, mert, ha látják, hogy tanultak, jómodoruak, szerények vagyunk, megkedvelnek, sorsunk iránt érdeklődni kezdenek és akárháyszor különös kérdés nélkül ök ajánlják fel szolgálataikat.

Tiszteljük tanárainkat, elüljáróinkat és általában mindenkit, a kivel érintkezésbe jövünk, ez igen fontos, mivel az életben is csak úgy boldogulunk, ha szerények, tiszteletadók leszünk a fennebbvalókkal szemben.

Szeressük társainkat, hogy minket is szeressenek. Vegyünk részt örömeikben és fájdalmaikban, hogy így az iskola az igazi testvérség, a legtisztább lelkesedés, öröm és barátság színhelye legyen.

Ne bizakodjunk tulságosan erőnkben s ne használjuk ezt mások megkárosítására vagy boszantására, mert az okozott fájdalom mindenkinek kellemetlen; s épen ez az, a mi gyakran gyűlöletessé tesz mások előtt. Ne irigykedjünk társainkra, ha jelességeik miatt valami kitüntetés éri, hisz egy mennyei Atyának vagyunk gyermekei, a ki minket is ép úgy részesít jótéteményeiben, mint őket, ha erre érdemesek vagyunk. Tegyük félre minden magánérdeket, a mely az egésznek, a köznek kárára volna. Kerüljük a haragot, visszavonást és pártosko-

dást, a nemes törekvés, a buzgó fáradozás sikerének megakadályozóit, esküdt ellenségeit. Ezek helyett egyetértés és egyesülés legyen vezérelvünk, mert közös erővel, egy akarattal mindig sikeresebben és eredményesebben működhetünk.

Nekünk magyar ifjaknak ezeket az elveket kell szem előtt tartanunk s ezeknek kell szolgálatába szegődnünk, ha azt akarjuk, hogy akkor is, midőn mi leszünk az örökösök a vendégszerető hajlékunkba fogadott idegen elemekhez képest számottevő tényező legyünk s ezeket szellemi felsőséggel fölülmuljunk s magunknak megnyerjük.

Szokjunk a mértékletes élethez. Időnkét és vagyonukat könnyelműen ne vesztessük, nehogy ezek elfecsérlése által magunknak oly jelentékeny kárt okozzunk, mely miatt későbbi napjainkban bánkódnunk kelljen.

Azért, hogy ne kelljen fájó szívvel visszaemlékeznünk ifjúságunkra, egész érdeklődéssel forduljunk az iskola ügye felé, mert akkor fogjuk megérteni, megszeretni és teljesíteni azon szent kötelességeket, melyekkel az Isten, a szülők, haza és az emberiség iránt tartozunk. Végül, ha tisztában vagyunk önmagunkkal,

ha elegendő hajlamot és képességet érzünk valamely pályára, ha annak ismerjük minden kívánalmát, árny- és fényoldalát, ha ezenfelül még az ezen téren működő megbízható emberekől is tanácsot kértünk s ezek nyilatkozatai megfelelnek a mi szándékunknak, akkor határozottan válaszszunk, nem feledve, hogy minden tisztességes pályán lehetünk szerencsések, hasznosak, ha hivatásunknak, kötelességeinknek pontosan megfelelünk, mert a valódi boldogságot és megelégedést csak a teljesített kötelesség édes tudata, a szívöröm és erény nyújthatja.

Tartsuk szemeink előtt, hogy mi, a mai kor gyermekei csak tudománnyal, munkával és jellemmel fölfegyverkezve léphetünk a sikra, ezek nélkül, mint küzdők letiportatunk, mivel igen sok tanult ember vár hivatalra, alkalmazásra, kik között, ha nem vagyunk erősek, elveszünk.

Arra kell tehát törekednünk minden erőnk-ből, hogy olyan szellemi és erkölcsi tőkere tegyünk szert, melynek segítségével a társadalomban nekünk szánt helyet teljesen, hiány nélkül betölthetjük.

Bartha Balázs.

A rétségek fia.

(26)

— TRELLERFERENCZ ifjusági regénye. —

HETEDIK FEJEZET.

Észak-Amerika Egyesült-Államainak azon részeiben, melyek a civilizáció számára csak mostanság nyitak meg, nagyon bőkezűen bántak a «város» elnevezéssel. Száz ilyen «város» terjeszkedik tiszteleire ragadó utcákkal, templomokkal, iskolákkal, egyetemekkel a — papiroson; ám az a néhány szegényes viskó, mely valóságban létezik, csak nevetséges gunyképe e fényes neveknek.

E városok megalakulnak, valamely szépen hangzó névre keresztelik őket és azután nagyrészt ép oly gyorsan elenyésznek, mint a mily gyorsan fölburjánóznak. Csak keveset kecséget további fejlődés és hosszabb fönmaradás.

A legörületesebb haszonkémkedés hálás talajra talál itten és az Unió népességének sötétredéke mindaddig hatalmaskodik a vadonság határán ily gombavárosokban, míg a lakosság józanabb eleme a törvénynek könyörtelen szigorral érvényt nem szerez és gyakran önkényesen kezébe nem veszi az ítélkezést. Valamint a régebbi államokban «Lynch bíró» hágott a bűnösök nyakára, úgy működtek a rétség mélyében

elszört községekben a rendfentartó bizottságok, melyek vasmarokkal biztosítottak békét a becületes embereknek a tolvajokkal és gyilkosokkal szemben. Mindkét esetben a polgárok gyakorolták a bírói tisztet. És ezen rendfentartó bizottságoktól úgy rettegetek a gonosztevők a messze nyugatra fekvő tájakon, mint a Lynch-igazságszolgáltatástól a keleti államokban.

A Kansas partján, rétségtől körítve fekvő Garfield városka csak néhány hónap óta létezett. A hírlapok égisz magasztalták, mint a jövő városát, melynek Nyugat kereskedelmi gőczpontjává való fejlődése csak rövid idő kérdése és a mely már is fényes utcákkal, templomokkal, középületekkel, nagyszerű szállókkal, operaházzal dicsekedik. Tényleg pedig nem volt más, mint faházak, gerendákból összetakolt viskók és bódék zürzavaros egyvelege.

Mindazonáltal a városka öt-hatszáz lakost számlált és a termékeny rétségi talaj művelésére már is figyelemreméltó kezdeményezések történtek. Ezen utóbbi körülmény arra engedett következtetni, hogy a lakók egy része

állandóan letelepedett, míg a valószínűleg nagyobb rész, mely kereskedőkől és nyereszkezőkből állott, minden pillanatban készen volt arra, hogy Garfieldnek hátat fordít, ha bebizonyosodik, hogy nincsen jövője és más csirázó «várost» boldogít jelenlétével.

Elénk és a fehér kalmárookra nézve nyereséges üzletet üztek a szomszédos indián törzsekkel, kik bivalybőreiket és meglevő vagy elfogott lovaikat itt szövetekkel, fegyverekkel, rummal és haszontalan lim-lommal, minő például az üveggyöngy, cserélték ki. A cheyennek, kiowák és arrapahoók gyakorta látogatták Garfieldet.

Egy jókora terjedelmű deszkabódéra, melyet kátrányos posztó borított, nagy betűkkel volt kiírva:

— Unió szálló. —

Az a zürzavaros lárma, mely belsejéből kiha'ott, arra vallott, hogy élénken látogatják Garfieldnek ezt a bizonyára egyetlenegy vendégfogadóját. Közéleben néhány kikötött ló ficzánkolt.

Szilaj és ugyancsak durva színezetű társaság gyűlt össze ebben a szállóban, melyet egy Kentuckyból idevetődött Tayler nevű ember építtetett néhány hónapja és révén jó jövedelemre tett szert. — E népes társaságban mindenféle lehetséges viselet képviselve volt: a vadászingtól, az erdőmöginek kék szövethől készült fecskeszárnyu kabátjától, az ökrhajcsárnak rövid plundrájától, a városlakónak könnyű nyári öltözékétől kezdve egészen az angol területek emberének sötét köpenyéig. Földművesek, vadászok, kereskedők, hajósok tarkálloztak itt, közöttük pedig mindenféle kalandos csöcselék. Valamennyien fegyvert hordtak: némelyek puskával, mások pisztolyal, a hosszú kés pedig senkinek sem hiányzott.

Egyik asztal mellett két legény ült. Az elsőt nyomba szembe ötlette az a hosszú sebhely, mely rablomadárszerűen élezett arczán elvonnult, a második pedig széles ábrázatának aljas kifejezése által vált ki.

Viseletük arra vallott, hogy cowboyk. Közéleben egy szintolyan öltözetű férfi ült, kinek szél-tul-naptul borított arca, izmos, sovány termete elárulta, hogy egész életét a vadonban töltötte. A képén előmlő nyugodt határozottság, szilárd tekintetű szemei — melyeket most gondolatokba merülve szegezett a földre — távol tartották tőle a társaság véresszáju veszedőit. Szótlanul ült ez az ember és itta theáját, anélkül, hogy a többiekre ügyelne. Közéleben a két cowboy félig hangosan beszélgettek egymással.

Mikor egyik szomszédja az *Osborne* nevet

említette, az egymagában ülőnek nyugodt vonásai hirtelen fölelevenedtek. Tenyerére hajtotta fejét és figyelmesen fülelt azokra, miközben úgy látszott, mintha semmivel sem törődne.

— Mondom neked, Jim — jelenté ki a magasabtk — gazember ez az Osborne, megfosztja a becsületes embereket még keserves munkájuknak jutalmától is. Bár ne keveredtem volna bele a dologba: elfanyalódik a kedvem, ha arra a fiura gondolok.

— Bajosan hinném, vette föl a szót Jim, hogy Osborne rá merne bennünket szedni. Valaminek kellett történnie, hogy barátunk, Johnson bíró, nincs többé Garfieldben. Már két héttel ezelőtt itt kellett volna lenniök, hogy a pénzt fölvegyék. Azt gyanitom, Johnson magával vitte az egészet. Aligha eshetett meg jó szerével a dolog. Egyáltalán nagyon meggyarapodtak az idegen arcok, mióta utolján voltam itt. Nem merek Johnson után kérdezősködni, hacsak valamelyik régi ismerősömmel nem találkozom: úgy sejdítem — folytatá tovább — hogy összekocozt az idegeni bizottsággal és én nem szeretném annak figyelmét magamra terelni.

Beszédük most suttogásba ment át és a cowboy mellettük mit sem vehetett ki.

E perczben egy őszbeesavarodott ember lépett be, a nyugati tájak tehetősebb gazdájának viseletében és körülnézett. Mikor a fogadóst egy alacsony természetű embert, kinek széles válla és hatalmas karjai szokatlan erőre vallottak, megpillantotta, hozzálépett és e kérdést intézte hozzá: «Ön Taylor János?»

— Az vagyok, felelt a fogadós és figyelmesen nézett megszólítója arcába.

— Néhány sor van nálam Önnek egyik barátjától, uram, ezek megmondják önnek, ki vagyok és minő ügy vezet ide.

A fogadós átvette a neki címzett levelet, lassan elolvasta és azzal ismét az idegen arcába nézett. «Well, üljön le. Önt kiválóképpen ajánlják nekem, az ügyet majd aztán beszéljük meg. Igyék egy toddy-t uram, jót tesz önnek». Egy üres faszékra mutatott és fülebe sugta az öregnek. «Vigyázzon, a levegő nem tiszta».

A jövevény leült és elfogadta a neki nyújtott toddy-t. A jelenlevők közül, kik majd mindannyian hangos beszélgetésbe merültek, senki sem hederített rá, csak az egymagában üldögélő cowboy mustrálta őt élesebben.

Egyik asztal mellől durva szitkok kíséretében így kiáltott egy hang: «A kik Osborne ur ellen a támadást intézték, gézengúz indiánok voltak. Ő maga mondta ezt nekem».

— Akaszszanak föl, ha nem rétségi rablók

voltak! mondta egy másik. Osborne azt hitte ijedtségében, hogy indiánokat lát. Egyáltalában megint sok söpredék barangol itt szanaszét, remélem, hogy a rendfenntartó bizottság körükre koppant. Rövidesen elbánnuk a latrokkal.

— Én a mellett maradok, hogy vörösbőrűek voltak. Azóta is egy lélek sem mutatkozott itt közülök.

— Természetesen, mert most nagy vadászataikat tartják. Majd jönnek, ha azok elmúltak.

— Ugy látszik, szörnyen pártját fogod ezeknek a rétségi uraknak.

Nem mondhatnám, csak nem akarom, hogy jogtalanság történjek rajtuk. Ismerem azokat az embereket és évek óta állok velük üzleti összeköttetésben. Elég okuk van rá, hogy békét tartsanak velünk és szükségtelenül bizvást nem fogják megszegni. Hidd el ennek az Osborne urnak megtámadtatása egy kicsinyiség homályos história.

— Szabad volna kérdeznem gentlemenek — elegyedett a legutoljára jött öreg farmer a beszélgetésbe — miről folyik a szó, mert én idegen vagyok itt? Talán bizonytalan a környék?

— Semmivel sem bizonytalanabb, uram, mint a határ bármely részén és ismét békeség leszen, ha majd egynehány gézengúz még fölakasztanak. A mi azt a dolgot illeti, miről vitakoztunk: hát egy államokba való embert, bizonyos Osborne urat, kinek itt a Kansas mellett ökörsordái vannak, itt a rétségen néhány hete megtámadtak.

— Hm, mondá az öreg ur, ugy emlékszem, hogy olvastam erről az újságokban. Több embert is megöltek annál a megrohanásnál.

— A hogy én tudom a dolgot — viszonzá a másik, egy kereskedő, ki Garfieldben telepedett le és mindenféle czók-mókkal üzött keresetet, ez alkalommal csak egy fiatalember vesztette el életét, még pedig annak az Osbornenek fia vagy öcsese.

— Érdeklődött a bíró az ügy iránt?

— A bíró, uram? Nos akkor holmi Johnson nevezetű ficzkó volt a bírónk. Fura bíró: mindennemű rabló- és tolvajkomániával tebarát volt. Végre a rendfenntartó bizottság gyanút fogott az igazságnak ezen érdemes osztogatója ellen; Johnson azonban elpárolgott, mielőtt vizsgálatot indítottak volna elene.

(Folytatása következik.)

Nagykőrösi királyjárók.

A „Tanulók Lapja” számára írta: dr. Sölymosy Sándor.

(23)

Az események egy újabb fordulata most már a tanácsstagok közt is nagy izgalmat keltett. A pillanat komolysága és ünnepélyessége miatt csak halkított hangon, de annál szenvedélyesebb hévvel vitakoztak a tárgyalók a különös esetet.

Patainak igaza volt. Benn áll a rendelkezés a városi törvények ősi statutumaiban; főben járó perekben tartott ítélkezések alkalmával kell a tanácsnak még egy taggal egészülnie s ez a tag az első diák-nótáriusa a városnak. Nem szólhattak tehát ellene. Tényleg az öreg Patain áll most a döntés. Ugyan melyik részre hajlik?

Ez izgatott, kíváncsiskodó, részben meghatótt, részben haragos emberek között nyugodtan állt most fel az ősz városbíró s széttekintett most rajtuk. Mozdulatára feszült várakozással esült el minden zaj; a légy dongását is meg lehetett hallani a zsufolet tereben. Lesték a döntő pillanatot, a végzetes szót, mely hivatva lesz életet vagy halált osztani. Azon az egy szón függött minden reménység!

Az ősz Patai azonban nem törődve a kínos türelmetlenséggel, komoly, hivatalos hangon szólítá fel Péter diákot, olvassa fel a tanácsurak neveit, számlálja meg a szavazatokat, ne hogy tévedés csúszék a tárgyalásba, aztán ő maga kihirdette, hogy a hivatalos jegyzőkönyv értelmében hat-hat szó állván egymással szemben, ő szokás szerint néki mint elnöknek, adott döntő jogot a sors s ő kész élni e jogával.

Azzal levette fejéről süvegét; nem elnök ő most, csak egyszerű, szavazó tanács ur. Egy ideig a nagy csendben maga elé nézett s látnivaló volt, mennyire gondolatokba van merülve; de aztán felemelte fejét, határozott és higgadt tekintettel nézett végig az egybegyűlteken, majd megszólalt:

— Tekintetes és böles tanács! Ime határoztam s nem akarom hosszú beszéddel elismételni mindamaz oldalát a bűnös esetnek, a minnek elbírálására összegyűltünk, a minnek itt szószólói akadtak s a miket én magamban mind meghánytorgattam. S amint így elgon-

dolgozám mindazokon, a mik e bilincsekbe vert emberről elmondának, azon a sok jón azon a sok rosszon, elmémbe ötlött ezeken kívül még valami, a miről kegyelmetek nem emlékeztek, olyan valami, a mi vélekedésem szerint legsúlyosabb pondusként hull az igazság mérőjébe. Legelsőbb is azt kértem, mi úton-módon jutottak kegyelmetek e gyűlölt ember birtokába? Elfogták-e nyílt, becsületes mérkőzésben? Avagy a magunk esze furfangja csalta talán gyászos kelepczébe? Bizony mondom, hogy nem! Kezünkre játszotta holmi jött-ment kőza hadnak kislelkű árulása. — Ha amúgy kerül kezünkre, van vele mit dicsekednünk s mint legyőzött hadifogolylyal bánhatunk kényünk-kedvünk szerint, így ellenben rajtunk is szárad némi mocok a németekéből, a kik velünk főzték ki ezt a nem tisztességes embervásárt. Nem dicsekednünk kell, tanácsuraimék, de szégyelhetjük magunkat az eset mián. Most aztán erre ráduplázunk-e avval, hogy fejét vétetjük a megvásárolt léleknek? — Mit szólnak majd tettükről az ivadékok késő emberöltők multán, mikor az a mi zsörtölődésünk csak mesebeszédképen kering majd közöttük? Elhíhetik, hogy kárhozatni fognak bennünket és azt mondják: Bizony szépapánk okosabbat is cselekedhettek volna, a per-patvar elmérgesítésénél s a helyett, hogy két szegény, árván hagyott, kőza hadak zsákmányának dobott város gyengítette volna egymást, vállalva védekezhetek volna!

Látom, ez a beszéd kegyelmeteknek nem tetszik. De nézzenek szét itt a tanácsházban, — nemcsak az ivadékok, a késő unoka mondja ezt, — (s itt felemelte hangját az ősz bíró) közöttünk is van, a ki ilykép vélekedik, nézzenek erre a három gyerekre! Ezek cselekedetükkel mutatták meg, miként kell tennünk. Ők se jöttek közénk pusztán barátságból, való igaz, de a versengésük nemes, szép dolog vala. Ime a követendő példa: Ha verseny kell mindenképen, ha túl akarjuk egymást szárnyalni, egyben vetélkedhetünk ártalom és kár nélkül: a nemes szívből fakadt nagylelkűségben. Mit gondolnak kegyelmetek, hogy én a tisztességben megőszült fürteimmal szegyenkezem, pironkodni fogok e gyermekek előtt? Sokkal büszkébb vagyok, sokkal büszkébb város állított az élére, hogysem körösi fiuktól győzsem le. Csak akkor állhatok meg emelt homlokkal, nem piruló ábrázattal e kicsinyek előtt, ha tovább megyek az ő útjukon, ha visszaadom fiának az apját, a körösi szülőknek városuk fejét! Nem meghátrálás ez, akár mint rázza is egyik-másika fejét, hanem felülkerekedés. Csakis így győztünk Nagy-Kör-

rösön igazán. De még mondok valamit, hogy győzedelmünk teljes legyen és Körös ez úton se kerekedhessék még egyszer fölénk, siessünk, előzzük meg őket, tegyük meg, nehogy Körös megtegye. Hogy mit? Hát nyujtsunk a szomszéd városnak, a jó magyar városnak, a jobban-rosszban velünk egysorsu népnek segítő kezét, békejobbot. Nem ezírázom tovább; ez az én ítéletem, ez az én tanácsom! — Herepey uram, kegyelmed szabad és eme pillanattól újra városbíró! Mint ilyentől kérdezem: elfogadja-e a mi békével, becsülettel nyujtott jobbkezünket?

A mint e velős, egyszerű szavakra Herepey bilincsei csörögve lehullottak s ő előre lépve szabad jobbajával megragadta ősz kollégájának kezét, megrázta magyarosan s nem kevés meghatottsággal, néztek egymás szemébe, hát erre a sok asszony-nép megint elfakadt sirva. Az elérékenyülés ragadós lévén, lassankint átragadt az edzett férfiakra is. Herepey pedig ezalatt sarkon fordult, odafutott az oldalt álló, örömkönnyekben uszó fiukhoz; ölegette, dédelgette őket, aztán az a kemény, nyakas, erős ember is épen úgy sirt, mint a kis fia. Csak Hanzin nem tett túl senki, mert az meghatottságában olyan bömbölést vitt véghez, mintha Herepey helyett ötöt vinnék a vesztőhelyre.

Az ellenkező tanácsurakat is sikerült a békeesebb hangulatuaknak megnyerni s végül elhatározták, hogy a három kis hőst Herepeyvel együtt holnap viszik nagy diadallal haza Körösre, Kecskemét város diszorsége szolgálatán bevonulásukhoz az illő fényes kísérettel.

Kerülünk most kissé vissza Nagy-Körös városába; nézzük meg, hány hét ott a világ. A város már akkor nyugtalankodott, mikor észrevették, hogy Herepey Gábor eltűnt. Meghagyta ugyan a városbíró főkuratornak, mi mindent végezzen két napig a városházán, a meddig ő sürgős dologban elmaradni kénytelen, de a dolog mégis elég különös volt arra, hogy szeget üssön a polgárság fejébe. Mért tűnt el ép akkor, midőn a hadaival elvonult? A némettség titokzatos itt telelését sem értették, hát még ezt? Végre is abban kellett megnyugodniok, hogy az ő bírójuk okos ember, tudja mit csinál, majd csak előkerül.

Ez a gondolat csak egy embert nem tudott vigasztalni, Zitterbart Gregoriust, a szegény német snajdert. Szemefénye, életének egyetlen gyönyörűsége, az ő kis Hanzin fia csak nem került elő. Kedvetlenségét, mérgét ki se tölthette senkin, mert egyetlen cselédje: a Miskinas megfoghatatlan módon szintén eltűnt.

Szórakozott levertségében még a mesterségét se tudta kellőképp folytatni: a ruhadarabok sehogysém illettek össze a keze alatt; csurapéra ujjak helyett két nadrágszárát talált felvarrni s mikor a kész ruhát elvitte Nagy János uramnak, ez csurapéstól együtt kitette őt az utcára. Otthon dühében földhöz vágta a csurapét, feltévé magát, hogy addig tüt sem vesz a kezébe, míg fiáról hirt nem hall.

Barhó Mátyás harangozó útján, ki vizkereszt előestéjén a fiukat kibocsátotta a kapun, végre kinyomozta, hogy a gyerekek a kolostorba mentek. Oda is kilátogatott, de fráter custos okulván abból, micsoda nagy bajt csinált akkor, mikor Herepeynek bevallotta a fiuk hollétét, Zitterbarttól megtagadott minden felvilágosítást. Ő nem tudja, hova lettek; innen tovább álltak, nem mondtak meg, merre!

Keserves szomorúsággal ballagott haza. Harmadnapra délben nagy riadalom támadt a városban. Megérkeztek azok a szekerek, a kik Brockenthal hadai mögött vitték az ostromszereleket. Lóhalálában hajtottak haza s nagy jajgatva mesélték el a szörnyű szerencsétlenséget.

— Jaj, ugy bizony! Bent van a birónk Kecskeméten fogságban. Azóta már fejét is vették talán! — Így, meg így esett a dolog: ők látták a maguk két szemével. A megijedt, fejetlen város lakossága hirtelen felgyülekezett a piacztérre, megtudandó, mi lesz most már! Mi csináljanak; neki menjenek így pusztá kézzel Kecskemétné, vagy drága pénzen kiváltsák bírójukat. Szegény Herepey! sajnálkoztak felette. Micsoda derék ember volt, aztán áldozata lett a város érdekeinek. Nem, ezt így nem hagyhatják. Előbb kiváltják akárminő áldozat árán is,

majd azután, a mikor megint itt lesz köztük, eszelik ki a megtorlást, csak aztán adják vissza a tromfot Kecskemétné.

Hamarosan megválasztották a három tagu, alkudozó követséget s abban állapodtak meg, hogy azok délután indulnak el lóháton Kecskemétre.

El is mentek, nagy néptömeg kísérte ki őket a kapun, azután hazatakarodott mindenki, hogy feltett holmiját, drágább dolgait összeszedve, elrejtse valami biztos helyen, mert hej! csunya napokra virrad még a két város, akár kiváltják Herepeyt, akár nem.

Másnapra várták a követeket, azok kevés-sel a déli harangszó előtt mégis érkeztek habzó paripáikon, szemükben valami titkolt örömmel elrejtethetlen ragyogásával.

A nép szinte megrohanta őket; szóljanak már, mit végeztek, él-e még Herepey, mi a váltáság érte?

Hosszu Gábor, a nótárius, ki a követséget vezette, csak nem akart szólni.

— Majd meglátják kelmetek! A tanácsházban elmondunk mindent, de elsőbb délután még egyszer vissza kell mennünk Kecskemétre. Ugy-e igaz Barakonyi uram, Szabó Dienes uram?

Azok rábólintottak s rágták a bajuszukat erősen, hogy el ne nevéssék magukat.

Hasztalan volt minden további firtatás, szót sem szóltak a követek. Ezt a tömeg gyanusnak találta; bizonyosan baj esett Herepeyvel, hanem hiszen akkor jaj neked Kecskemét városa! Olyan kegyetlen bosszút még aligha álltak városon, a minőt Körös készült venni bírāja véreért!

(Folytatása következik)

„Buda halála“ jellemei.

— A „Tanulók Lapja“ pályázatán megdícsért dolgozat. —

Majd Etelehez megy át s annak szívébe is a korlátlan uralom vágyát, a féltékenység üszkét igyekszik bevetni. Alázza Budát, dicséri Etele. A kétélű kísérlet eredményéből sugárzik ki a nagy jellembeli eltérés. Budát egészen le- és elfoglalják Detre szavai s mázsányi kövek gyanánt nehezednek lelkére. Etele előbb feldühödik ugyan Detre hízog beszédén s mégis azt hiszi Detre, mikor távozik, beütötte az éket. Pedig csak az élet sikerült beverni. Etele bizik lelkijében s még szilárdabbá lesz elhatározásában, hogy megtartja esküjét. Buda ellenben magában sem igen bizik:

azért emlegeti lépten-nyomon a saját nagyságát. Pl.

Aczélis erővel minden inam pattan:
Megrínek bizony én Etelevel hadban
(XI. ének.)

De megnő Buda még, bizony Isten! megnő;
Parancsol is és nem panaszol mint ag nő;
Olyat riad egyszer, hogy messzire hallik,
Mire sok kevély nyak török avagy hajlik.
(X. ének.)

Lélektani igazság, hogy ha az ember olyasmiről akarja önmagát meggyőzni, a mi téves:

Tilner

RUBENS.

GLADIATOR.

Tilner

gyakran elmondja másoknak, míg végre maga is hiszi többé-kevésbé. Buda csak izgatott lelki állapotban vetemedik ilyen nagyzó mondasokra. Mikor aztán elült a szív vihara, ismét érzi önbizalma hiányát. Miután az imént idézett kevély szavakkal útjára eresztette a követséget, csüggedve mondja feleségének — miként gyermek búvik az anyjához, — hogy fázik és retteg: vissza talál esni rá a követség nagy súlya.

Önbizalma hiányából ered, hogy oly könnyen gyanúsít. Mikor a begyakorolt had egy kis csapatja Etele jelére előre szegzett dárdával Buda elé siet tisztelegni, Buda azt hiszi, ütött utolsó órája. S a mikor csakugyan el kell esnie, akkor is, halálával is egyik fő jellemvonását szemlélteti megfutamodása.

Buda elejtése a tragikus vétség, a mely Etele-t az eposzhőst tragikus hőssé teszi. Rendkívüli körülmények hatnak közre, míg elköveti bűnét, erős küzdelmet folytat is önmagával, soká vonakodik, de elköveti. Az az erénye, a mely Isten kardját vitta ki számára: akaratereje, önuralma itt elhagyja s megsérti a világtörvényt, a mennyiben megszegi esküjét, sőt testvérgyilkosságra vetemedik.

S Etele halálát még sem óhajtjuk annyira, a mint ezt az igazságérzet megkövetelné. Egyrészt mert vért ismerhetünk fei benne a mi vérünkben, másrészt mert annyira nőtt nagyra-becsülésünk iránta, hogy egy botlása — bármily nagy — nem képes azt megsemmisíteni. Nincs hát igaza Bodnár Zsigmondnak mikor azt mondja: «Attila Buda Halálá»-ban egy csepp rokonszenvet sem költ s hidegen fordulnak el tőle». (Koszoru II. k. 1880.)

De halljunk immár csengő női kacaját a férfiak perpatvara után! Lássuk azoknak a családi életét, a kik egy nemzetet kormányoznak. Buda felesége Gyöngyvér, Eteleé Ilda. A gyöngye akaratú habozó Buda mellett csak az uralomra vágyó, hiú Gyöngyvért tudjuk elképzelni: az erélyes Etele domború mellére milyen szendén simul a szép Ilda

Mert szép ködös arczczal, könybeborult szemmel,
Legszebb pedig a nő piros szerelemmel.

(V. ének.)

A Nibelungok a vadságig kegyetlen, bosszuszomjában el-elvakult, vengző Krimhildájának a mi Ildánkban nyoma sincs. Ha azonban Arany megírja a trilogia másik két részét, bizonyára nagy lelki változáson megy át Ilda. Mert beszédéből a kilenczedik énekben, a mely a kis Aladárnak szól ugyan, de tulajdonképen gyönyörű monolog világosan kitetszik, hogy él Ilda lelkében az irgalmatlan boszu eszméje, csak szunnyad.

Nem Rajna királya, két drága fivérem!
Nem, H gen, a díjat én igazán mérem:
Valamint a bűn volt, legyen az is undok,
S vesszenek árulva mind a Nibelungok.

(IX. ének.)

Ugy a mint a Buda Halálából kidomborik előttünk jelleme: szeretetreméltó, hü menyecske, a ki férjét nemcsak szereti igaz szerelemmel, hanem tiszteli, becsüli is:

De találtam nagynak, Etele-t nemesnek.

(IX. ének.)

Fia-n valódi anyai szeretettel, anyai büszkeséggel csüng. Hogy milyen büszke anyaságára mutatja ez a szava is: te meddő! Gyöngyvér ezt a tulajdonságát mint megbélyegzőt szemé-re hányja. S Gyöngyvérnek fáj is, szégyenli is, hogy meddő S épen mert gyermektelen szereti annyira a kis Aladárt. Ime, Arany megfigyelő ereje a kicsiségek iránt is. S milyen igazán mondja Hugo Viktor: Az a nagy művész, a ki a kicsiségeket megtudja figyelni és értékesíteni.

Ugyancsak gyermektelen voltánál fogva olyan zsémbelődő, olyan ingerlékeny. Nem annyira szerelemből, mint inkább szanalomból ragaszkodik Budához; a mult édes emlékei is hozzá kötik. Ő a tanácsadója Budának. Tüzeli Etele ellen, figyelmezteti minden mellékes körülményre is: hivatkozik Buda királyi méltóságára, mikor buzdítja, korholja gyávaságáért. Buda türi, türi a papueskormányt. Egyetlen egyszer förmedt rá Gyöngyvérre, mikor már a végietekig megy az uralkodni vágyó, szenvedélyes asszony. Ez a fellobbanása is (X. ének) csak szalmaláng. Mikor Gyöngyvér ösztönzi hozassa el, — ha orozva is — a koronát, ismét enged Gyöngyvér akaratának. Igaz, hiúság is sarkalja. Hogy Hadúr kardjával oldalán jelenhessék meg népe előtt, mintha Hadúr neki adta volna.

Ildához való viszonya egy másik jellemvonását világítja meg: irigységét. Ez az indulat megvan ugyan Ildában is, de nem oly nagy mértékben mint Gyöngyvérben. És ez természetes. Gyöngyvér volt eddig az egyedüli királyné. Most akaratán kívül Ildával kell megosztania méltóságát. Mindjárt első találkozásuk alkalmával mesterileg jellemzi Arany egymás iránt tápláltérzelmeiket, a melyek összeköztést jósolnak.

Hamar a két asszony szeme összevillant,
De csak a mig ember frissen egyet pillant,
Hidegen egymásnak azalatt benyelték
Ruháit, alakját, egész teste-lelkét.

(V. ének.)

Mindig kifeszítve tartják egymásra a hegyes nyílt, csak alkalomra várnak, hogy ki is röpíthessék. Hangulatuk egymás irányában vihart jósol és ez a vihar ki is tör a sólyomverseny-nél, Ennek a jelenetnek nagy fontossága van s ehhez képest méltón elő is készít reá a költő. Az előkészítő momentum ellenséges érzelmeik, féltékenykedésük ábrázolása; a következmény Etele és Buda teljes szakítása. Mikor a férjek hazatérnek a vadászathól, a hol Etele önuralommal, testvéri szeretettel menti meg Budát, sikerül nekik megjuhászítani feleségüket. Mikor Gyöngyvér sólyma miatt tör ki a viszály, mind az asszonyok, mind uraik sokkal elkeseredettebbek egymás iránt, semhogy kibékülhettek. Etele rögtön, visszavonhatatlanul kijelenti, hogy Etellakra vonul, Buda parancsoljon, ha kinek tud annak. Buda bambán bámul utána a feleségével távozó Etelenek.

A bátor Etele, a tehetetlen Buda, a boszuvágyó, szerelmes Ilda, a féltékeny Gyöngyvér állnak az éposz előterében. A háttér legkiválóbb alakja a szász Detre, a kinek fontoskodó, tanulmányfőnek való, ránczos arca nagyon megragadja érdeklődésünket. Csak mellékalak s Arany mégis olyan gondosan, olyan aggodó pedantériával alkotta meg, hogy típusát adta benne a szász fajnak. Legkiválóbb sajátossága a ravaszság, a mit Arany azáltal is kiemel, hogy csaknem állandó jelzőül alkalmazza a «ravasz»-t a «Detre» név mellett. Alattomos, kétszínű, okos, tapasztalt, hadviselt, a királyi udvarban otthonos. A húnok és szászok egy csatájában foglyul esett a húnoknak vezér korában s azóta végleg az udvarnál telepedett le. Okosságával már rég kiismerte Buda jel-

lemét, gyöngéit, tanácsai révén megnyerte kegyét. Mikor Buda kihirdette az uralom megsztását, elmegy Budához is, Etelehez is. S milyen jól megtudja választani a hangot mindkét helyen. Budával szinte félvállról beszél, ugyszólván oda dörgi kárhóztató itéletét. Etelelével meghunyászkodva szól, bátorkodik szerényen figyelmeztetni Buda gyengeségére, hizeleg neki. Mikor Buda napja hanyatlóban van, nem habozik Etelehez csatlakozni. Ekkor már csak szanalomból ad tanácsot Budának. S mikor mindkét részen egyenlőnek látja hatalmat, visszavonul, hogy vagy bevárja a fordulat s a kinek a szerenese mosolyog, ahhoz pártoljon; vagy maga adja kezébe alkalomadtán az uralom gyepöljét, vagy végre szász birodalmat alapítson a hún helyén, ha ez megdől. Etele bizalommal óhajtja, hogy a hún birodalom dicsőségének ne legyen soha, soha vége. De Gyöngyvér átka teljesül, sőt még több. A húnok elenyésztek a föld színéről, nagy tanulsággal gazdagítva a világtörténelmet, a mely igazat adott a vén Detre tagadó kérdésének:

Mert vajon egy lóra két nyeret teszünk-e
Két lovas egy nyergen tud-e ülni szinte?
Két törnek is, úgy-e, nem elég egy hüvely? —
Micsoda ész volt, hogy ilyen dolgot művelj.

(II. ének.)

A történelem, ez a bölcs életmester azt feleli: Nem! S a húnok pusztulnia kellett. Ma már csak egy rokon nemzet nagy fiának halhatatlan műve hirdeti világbiró Etelenek, világbiró nemzetének hajdani dicsőségét.

Schober Béla.

(Vége.)

Kőolaj és kőolajforrások.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Ha este besötétedik és el akarunk vonulni az ablaktól vagy dolgozni akarunk: ott terem a lámpa az asztalon. Nyájas fénye mellett úgy folytathatjuk munkánkat, akárcsak világos nappal. Kedves olvasóink tán nem is bírnának elképzelni más állapotot. Pedig nem is olyan régen, tán harmincz-negyven esztendővel ezelőtt szó sem volt petróleum-világításról és csak jobbmódu emberek engedhették meg maguknak azt a lukszust, hogy gyertyával vagy tisztán égő, magolajtól táplált lámpával élezzsenek kellemes világosságot. A szegényebbek számára drága volt a viaszgyertya és ezért be kellett érniök a nyugtalanul égő, rosszul gőzölő olajos méces fényével. A mai

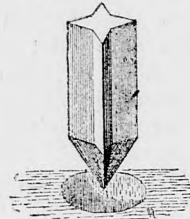
idők fia csodálattal és értetlenül rázná a fejét, ha valamely lomtár poros zugából eléje kerülne ilyen ősdi «fényforrás».

Hogy mily örömmel üdvözölték ezért századunk második felében azon találmányt, mely abból állt, hogy jól konstruált, idő folytán sokfélekép tökéletesített lámpában kőolajt égettek: csak az értheti, ki előbb pislogó méces bizonytalan fénye mellett üldögélt és úgy kellett dolgoznia.

Sok ember csak ez időtől fogva ismerte meg a petróleumot. Számosan talán az ujkor fölfedezésének tartották. Pedig nem így áll a dolog. A kőolajnak, földiolajnak vagy petróleumnak nevezett anyag már ezredévek óta létezik

és minden világérszben akadnak források, melyekből napvilágra lép és már korábban is világításra használták, csak hogy természetesen nem égették olyan lámpákban, mint mostanában.

Babylon és Kirive városok építésénél, tehát 4000 évvel ezelőtt, aszfaltot vegyítettek a vakolathoz, hogy erősebb építő eszközt nyerjenek. Ezen aszfaltot az Euphrát egyik mellékfolyójának, az Is-nek mentén fekvő, olajforrásoktól hozták. Herodotosz, ki 400 évvel élt Krisztus előtt, értesít Zakynthosz (a mai Zante) sziget híres olajforrásairól, melyeket maga is meglátogatott. Mikor Nagy Sándor Babylont bevette, hírét hallotta a föntebb említett Is melléki olajforrásoknak. Odavezette magát,

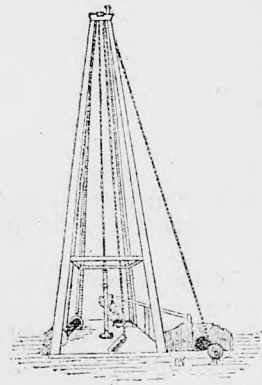

A kőzet-fúró.

hogy tulajdon szemével észlelje azokat. Az áradó források nagy csudálattal töltötték őt el. A földi olajat már az időtáj is világítási célokra használták és a zantei források — melyek még most is évente vagy 100 hektoliter olajat szolgáltatnak — Görögország nagy részét ellátták olajjal.

Plinius és Dioskorides említik a szicíliai földi olajat, mely Agrigentum (a mai Girgenti) közelében buzogott föl a talajból: ezt «szicíliai olaj» néven lámpákban égették; Plutarchos pedig le is ír egy égő tavat Ekbatánának, a hajdani mád birodalom fővárosának vidékén.

A mult században Parma és Modena táján talált kőolajat több olasz város utcáinak megvilágítására használták. A régi egyiptomiak szintén igen jól ismerték a földi olajat, mert halottaknak bebalzsamozására alkalmazták.

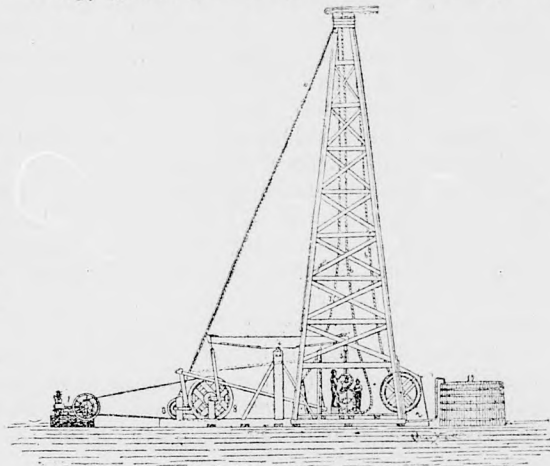
A fúró állványa.

A baku-i forrásokból hajdanában 100.000 hektoliter kőolajat nyertek. E kőolaj források némelyike gyulékony gázokat gőzölög ki, melyek meggyulva, hatalmas lángokkal égnék. E lángok egyike állítólag már a kilencedik szá-

zad óta lobog. A párszoknak ezen «örök tűz»-ei a legnagyobb szentségek a tűzimádó hinduk szemében. A hinduk templomokat építettek legtöbbször fölött.

Földi olajat találnak azonkívül Afrikában, Indiában az Iravaddi mellett fekvő Rangun városában, Spanyolországban, Franciaországban, Svájcban, Angliában, Romániában és Galicziában, a Kárpátok lejtőin. A galicziai Borisláv városban már 150 esztendeje merítik a kőolajat. Ezen olajforrások kiaknázása oly tetemes volt, hogy már 1866-ban naponta 150 hektoliter nyers petróleumra rugott.

A petróleum-források tulajdonképpen való hazája Amerika és kivált Észak-Amerika. Pennsylvania államban és Canadában már az európaiak bevándorlása előtt ismertek az indiánok olajforrásokat. A seneca-indiánok a seneca — vagy genessa — olajat (a Genessa folyóról

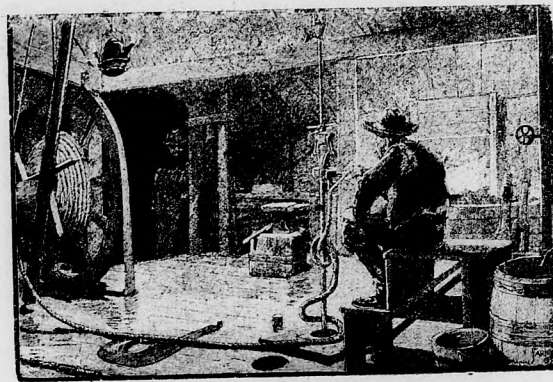

Furási kísérlet gőzerővel.

elnevezve) irul használták sebekre és ezt még manapság is ily néven árulják az ottani gyógyszerárakban. Az indiánok mindenestre oly módon nyerték a Genessából az olajat, mint az Oil Creekből (olajpatak), az Alleghany egyik mellékfolyójából. A patak felszínét nagy távolságra sötét foltok alakjában lepte el az olaj, mely a patak sziklás medréről szivárgott elő. Az indiánok gyapjuszöveteket terítettek a vízre, melyek az olajat fölszűrték és facsarásra újból kiadták.

Az ötvenes években társulat alakult, mely a rheuma ellen gyógyító szerül használt petróleum munkálását kezébe vette és jelentékeny üzleteket csinált vele. 1859-ben kezdtek el az amerikai olajforrások kiaknázását. Drake őrnagy ezen évben tette első furási kísérleteit s ez által oly vásárt nyitott, mely kevés esztendő

multán világgraszoló jelentőségre tett szert. A nyert olajat tisztítás után világításra használták, lámpákban égetvén azt. Nagy örömmel üdvözölték e fölfedezést, mely csakhamar mindenütt tárt ajtókra talált. Azelőtt a kőszén,

Furási kísérlet fedett helyen.

barnaszén és tőzeg desztillálása útján állítottak elő különféle világító anyagokat.

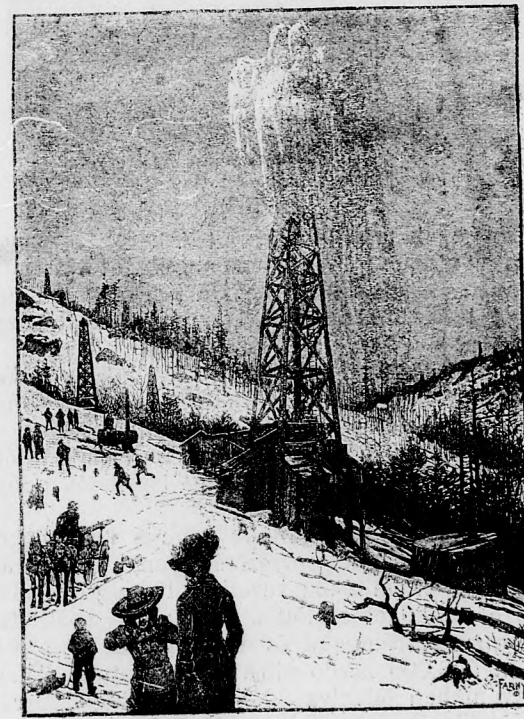
Ama helyen, hol olajat gyanítanak, furást eszközölnek. (Ábránk egy ilyen furónak hegyét mutatják.) Természetesen még sokféle fajta furó van ezenkívül, mert, minthogy a bányászban folyvást furási kísérletekkel dolgoznak, világos, hogy az ujkor e téren is nagy előmeneteket tett és jelentékeny fölfedezéseket jegyezhet föl. A furási kísérleteket rendszeren emberi kezek végézik, emelő-készülék segítségével; a körülmények szerint természetesen gőzgépeket is alkalmaznak ehhez. Második ábránk szemléltet ilyen furási kísérletet. Az átfurandó kőzet-rétegek minőségéhez képest hol hosszú, hol rövid tartamu, hol könnyű, hol nehéz a munka. Piturvillenél már 20 méter mélységben olajra bukkantak és naponként 400 hordótölthettek meg vele. Más helyeken ellenben 200 méterig kellett furni. Ilyen furt nyílások azonban néha 1500 hordó olajat adtak naponta. Mikor Drake az első kutat nyitotta meg, 2000 hordó petróleumot nyertek.

Igaz, hogy az itt megemlített esetek a kivételekhez tartoznak, mert nem mindig juttat a furási kísérlet ily busás eredményhez. Az olaj ugyanis, miután a szomszédos kőzet-rétegek áthatott, hasadékokban és sziklaodukban gyülemlik össze. Ha a furó egy vagy több ilyen helyre akad, akkor sikerült a kísérlet és nyereséget ígér. Olykor nyomban a furó elvétele után kitér az olaj és sziklát módjára több méter magasra ugrik. Ámde a szabály szerint a nyílásból először csak gyulékony gázok áramlanak ki nagy zajjal, azután víz következik és csak

akkor jelentkezik a petróleum, melyet rendszeren szivattyúk segítségével kell a földből kiemelni.

Ha ellenben a furási kísérlet nem sikerül: azaz, ha furnak és nem bukkannak olajforrásokra, vagy ha ezek kevés olajat adnak, hogy a forrás kimerítése nem jutalmazza meg a fáradságot — akkor a sok költség odaveszett.

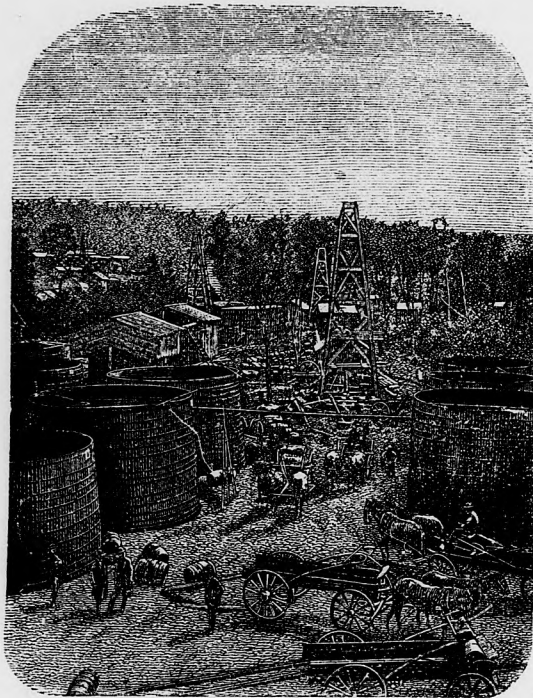
A pénznyeresésre való kilátás hatalmasan fölizzgatta az amerikaiaknak vállalkozó szellemét. Az első kísérletek sikere után valóságos láz fogta el az amerikaiakat. Mindenünnen a helyszínmére özönlöttek az olaj spekulánsok, hogy itt gazdagságra tegyenek szert. Az eddig kietlen-tájék rövid idő alatt élénk és lakottá varázsolódott. Egész csomó új helység keletkezett és az eddig kicsiny, ismeretlen községek kevés év alatt tekintélyes, jelentős városokká emelkedtek: ilyen az imént említett Titusville, továbbá Oil Citi, Petulia, Franklinton stb. Viszont azután sok város elarvult és elhagyott lett, mihelyt a forrásokat kimerítették; így az Oil Creelnek egész környéke. Egyre-másra szaporodtak a forgalom útjai, természetesen mind az olajszállítás céljára, vasútnak és csatornáknak vontak.

A petroleum kiömlése a furó elvétele után.

Furó- és szivattyu-tornyok emelkednek mindenütt és a kéményekből felszálló füst bizonyítja, hogy a gépek teli tüdővel működnek.

Amde miként szállítják el innen a föld kincseit civilizált vidékekre, hog' yott értékesítenessenek? Erről az úttalan tájról, melyet sűrű erdő borít s hol a hegyek ép oly megközelíthetetlenek,

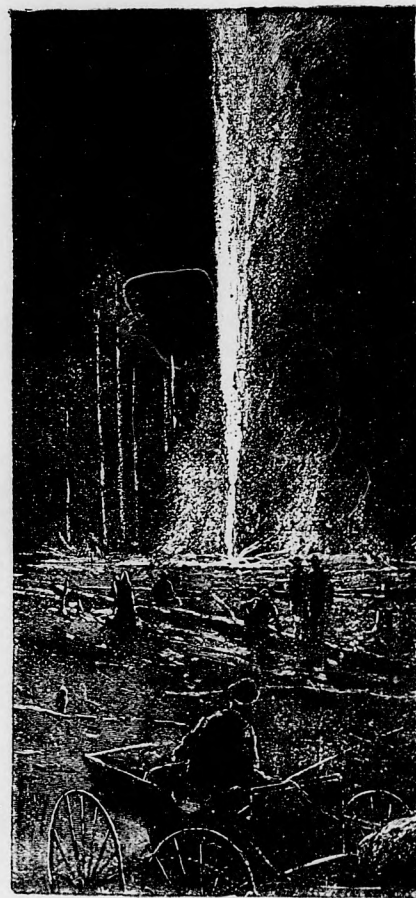
Kőolaj források Pitholl-nél.

mint a sik talaj? Itt a közlekedés ösvényeit egész ujonnan kell egyengetni. Itt a terepnumot kemény szakértői szemle ala kell fogni, hogy eldöntsék, merre lehet kényelmesebben, leggyorsabban és így legolcsóbban lerakni a vasútak és utak alapjait. Váltig magas fákat kell itt mászni, mert a vidéket csak így lehet áttekinteni, hogy a vállalat rendszabályait a leghelyesebben megválogassák. Az erre hivatott emberek azután rövid idő alatt legyőzték a legnagyobb nehézségeket is.

Igy például Olcantól Bayonne-ig 200 angol mérföld hosszú csővezeték vonul, mely az olajat a finomítóba vezeti. Pittsburg-ban már tíz esztendővel ezelőtt 60 raffinéria tisztította a nyers petróleumot és ezek egy évben több mint 576,000 hordó olajat szolgáltattak. Pennsylvániában jelenleg 20—22,000 kőolaj-forrás működik. De a petroleumnak, azaz inkább az olajforrások és rafinériák tulajdonosainak is vannak ellenségeik: első sorban a tűz. Nem ritka eset, hogy egy olaj forrás meggyullad és ilyenkor oltásra gondolni sem lehet. Képeink egyike ilyen égő petróleum-forrást tüntet föl.

Főlségesen szép látvány nyújt ez éjszaka, mikor a tűzbeborult óriási szökőkút élesen előtérbe lép és kísérteties fényvel árasztja el nagy messzeségre az egész környéket. Ez a látvány nemcsak az embert állítja meg és tölti el bámulattal, hanem mintegy varázshatalommal még a félénk vadat is előcsalja az erdőből és úgy látszik, mintha az minden félelmet és óvatosságot elfeledne.

Még veszedelmesebb ellenség azonban a villám. Ha vihar alkalmával villámcsapás sujt le a gyűjtő medenczébe, mely rendszeren 3—4000 hordó olajat tartalmaz, akkor nagy összeg pénz megy veszendőbe, mert mindez ideig nem létezik még eszköz a meggyuladt petróleum eloltására. Ilyenkor ágyukkal lyukat lönek a tartóba, hogy az olajat kifolyassák.

Égő olajforrás.

A kőolajkereskedés és ipar hatalmas lendületre kapott. Az olajtartalmu telkek ára magától értetődőleg felszökött. Nagy földterületeket, melyekért azelőtt senki pénzt nem adott volna,

most harmincezer dol'árért, sőt még többért vették meg.

Némely lakosok, kik eddig zselléreként tengődtek, telkük révén egyszerre szép vagyonra tettek szert. Így egy falusi orvos két esztendő alatt egy millió dollárt szerzett. A petróleum

útján meggazdagodott amerikaiak aztán a lakoságnak egy új osztályát alkották: az *olaj-arisztokráciát* s egyeseket tréfásan olaj vagy petróliumhercegeknek neveztek. Az új kereskedelmi ág részére külön újságot alapítottak, sőt most már több ilyen is áll fenn.

Egy könyccsepp.

Az a köny, mely szemedben égett,
Midőn megláttad a mosolyt,
Melytől a győző ajka fénylett,
Az emberiség könye volt.
Mi is ott sirtunk a szemeddel:
Egy egész nemzet, a magyar . . .
S most a világ nyugpontra nem lel,
E köny minden fényt eltakar.

Karthágó lánya szép szemében,
Midőn kötélnek font haját
Széttépték a hajófedélen,
Íly könyet látott a világ, —
Így sirtak a nők Róma gyászán,
Midőn gyilkolta Alarik;
Demosthén is könyez — meglátván
A maczédonok hadait.

E köny lett jóssá prófétálva
Jeruzsalembe pusztulást;
Ez cseppent Ossián lantjára,
Hogy gyásznál nem tud zengni mást;
Ez forr hős Kosciuskó lelkén,
Midőn félkarral tova fut;
Honától, bujdosóba menvén,
E könyvel bucsuzik Kossuth.

Sötét keserű égető köny!
Melytől a látnok megvakul,
S a vak látása újra megjön,
S néz mint az örült, oly vadul;
Nem a halál, e köny a szemben
A legnagyobb kinszenvedés,
Nem enyhít balzsam a keserven,
E sebre minden ír kevés.

Forr s forrjon e láng, mint a vulkán,
Mig a föld kérge átörök,
S hőmpölyögve zúg a lavahullám
Egy tengertől a másikig . . .
Még hátra van a végítélet . . .
Bíró lesz az emberiség . . .
Műhelyekben készül a végzet
S a füstből új csillagos ég.

Zalár József.*)

*) A «Zizim» című híres költemény szerzője. Azon szerencsés helyzetben vagyunk, hogy az agg költőtől néhány költeményt kaptunk a «Tanulók Lapja» számára.

Előfizetési felhívás.

1897 július 1-ével új előfizetést nyit a
Tanulók Lapja.

Előfizetési ára: Egész évre 4 frt,
félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Kérjük azokat a t. cz. előfizetőket, kiknek előfizetésük június végével lejár, hogy azt minél előbb megújítani sziveskedjenek, lakóhelyváltozás esetében pedig úgy helybeli, mint vidéki előfizetőinket arra kérjük, hogy előbbi címüket velünk közölni sziveskedjenek, nehogy a lap küldése fönnakadást szenvedjen.

VEGYESEK.

Ezer magyar feladat. Lapunk szerkesztőjének Dr. Rupp Kornél munkája díszes kiállításban elhagyta a sajtót. Ajánljuk lapunk összes előfizetőinek és híveinek figyelmébe. A ki 8 előfizetőt gyűjt a 340 lapos szép kiállítású érdekes és hasznos könyvre, egy ingyenpéldányban részesül, aki 4 előfizetőt gyűjt, teleáron, aki 2 előfizetőt gyűjt 1 frt 50 kr-ért kapja a könyvet, melynek bolti ára 2 frt. A megrendelések szerkesztőségünkbe is intézhetők, a megrendelési pénzek azonban Hantos Antal könyvkereskedő címére — Budapest, IV., Calvintér 5. sz. küldendők. Gyűjtő iverekkel szívesen szolgál szerkesztőségünk azoknak, a kik a könyvre megrendeléseket óhajtanak gyűjteni s így tiszteletpéldányhoz jutni.

Majális. A szamosújvári m. kir. állami főgimnázium tanulóifjúsága, nem tartván meg a koronázási ünnepséget, tavaszi mulatságot rendezett a «kérői gyógyfürdő» helyiségében június hó 8-án. A mulatság daczára annak, hogy az eső által egyszer félbeszakasztott, nagyszámu közönség jelenlétében vigan, jó hangulatban folyt le. Az ifjuság és közönség este fáklya-világítás és zeneszó mellett vonult a városba.

Fejtörőkérdések megfejtése.

A 24-ik számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés. $C \frac{2}{4} C \frac{2}{28} = 4.3 \cdot 28.27 = 2268.$

Földrajzi kérdés. Ralicsító. Bács Bodrog megyében van.

Történelmi kérdés. Montecuccoli Rajmond gr. szül. 1609 febr. 21. megh. 1681 okt. 16.

Természettudományi kérdés. Pitypang (taraxacum) a fészke-

«Kosmos» müintézet nyomása. Budapest, VI., Aradi-utca 8.

sek rendjébe tartozik. Csöves tököcsányából a gyemekek láncot fűznek.

Vegyteni kérdés. Pikrinsav (trinitophenol, indigó keserű). Leginkább phenolból állítják elő.

Képrejtvény: Egy koldus fia regénye.

A megfejők nevei:

Slákovits Gergely, Gombás Mihály, Berger József, Kucsera Jenő, Bálint Béla, Laufer Ede, Török Márton, Marjai Ákos, Remer Antal, Czindura Miklós, Stera Pál, Waizenkorn Jakab, Székely Győző, Haerter Ádám, Saffár Elemér, Steiner Albert, Ádám Gyula, Kejzlár Gyula, Sauer Berthold, Bisicz György, Rosenfeld Richard, Costescu Mihály, Tóth Imre, Lingauer Ferencz, Mandel György, Gyurits Kálmán, Weidinger Béla, Stefanovics Gyula, Márton S. Bienenstock Lázár, Kiss Elemér, Adler Béla, Weisz Ferencz, Pollacsek József.

A kitűzött könyvjutalmat Laufer Ede nyerte el Budapesten Hársfa-utca 18.

IRODALOM.

A Budapesti Gyorsíró című szaklapnak, melyet Bódogh János szerkeszt, legutolsó két száma a következő tartalommal jelent meg: Új Aranyé gyászban. (Szávay Gyula.) Nyílt levél a szerkesztőhöz. (Zvarinyi Lajos.) A gyorsírás tanításának története a győri főgimnáziumban. (Kuczmann Fülöp.) Vitairási olvasmány. (Dürr Károly elnöki megnyitójá.) A női gyorsírókör ülései: május 9. és június 3. Vélemények a «Nyílt levél»-re: Perényi Adolf, Hatvan Ferencz és Kuczmann Fülöptől. Hírek a gyorsírás világából. A gy. körök működései. Nyílt levél a női gyorsírókör ügyében. A «gyorsírás-tanítókat képesítő bizottság» történetére vonatkozó adatok. Okleveles gyorsírás-tanár. (Teljes névsor.) Meghívó a női vitairási tanfolyam vizsgájára. Hivatalos értesítés. Megrendelhető régebbi lapok. Praxis. — Előfizethető Bpest. VIII. József-körút 69. sz. IV/53. Ára egész évre 2 frt.

Szerkesztői telefon.

Friedmann M. Ha annyira óhajta, a jónak talált rejtvény közlése alkalmával odatehetjük a beküldő nevét. — B. O. Fehértemplom. Átdatuk rovatvezetőinknek; tán rákerítjük a sort. — Wollner Ernő. Budapest. A Gabelsberger-Markovits-féle rendszeren alapuló gyorsírás könyvét Bódogh János írta. Kapható a szerzőnél József-körút 69. sz. — S. Géza. Érsekújvár. 1. A könyv címe: A dráma és válfajai. Írta: Szigligeti E. 2. Olvassa el Pados János Utazási Naplóját. Megjelent 1890-ben Pfeifer Ferdinand kiadásában Budapesten. Ha kívánja, mi olcsón szerezhethetjük meg ez érdekes könyvet, Szép és tanulságos még Erdődi Béla könyve: A Fárak országában. Ebből is sokat okulhat. Kiadta Lampel Róbert. Méltán sorakozik harmadiknak Erdődi Béla másik könyve: Utazásom Szicília szigetén. A többi kérdésre a jövő számban.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26303. sz. alatt
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:		SZERKESZTŐSÉG:	
Egész évre	4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL		Budapest, IX., Soroksári-utca 31.	
Fél évre	2 frt.	főgymnasiumi tanár.		KIADÓHIVATAL.	
Negyed évre	1 frt.	Kiadja a „Kosmos” müintézet, kö- és könyvnyomda- és hírlapkiadó részv.-társ.		Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.	
Megjelenik minden vasárnap.				KÉZIRATOKAT nem adjuk vissza.	

Dr. Corzan Gábor.

Egy jóságos arcú, jóságos szívű öreg urnak ültük a minap jubileumát: Corzan Gáborét. — Tisztelettel olvassátok, fiuk, ezt a nevet és kegyelettel gondolatok a tisztas, ősz alakra, ki negyvenöt esztendőn keresztül volt szerény, de érdemes munkása a jövőnek és ezalatt a hosszú idő alatt kitudta vinni a jök tiszteletét, az ismerősök szeretetét, ragaszkodását.

Egyszerű ember volt mindig; de ember a szó legnemesebb értelmében. Ő, a ki az életben mindenütt a szívet vallotta irányozójának: szívet vitte a tanítószékre is, ezt a nemes, szerető szívet, a melynek a typusa, fájdalom, napról-napra fogy, ritkább lesz közéletünkben.

Tudós volt, az is maradt, a nélkül, hogy büszkélkedett volna kiválóságában, előkelő, uri család sarja, kinek ereiben egy csep királyi vér folyik, a nélkül, hogy érintkezéseiben valaha emlegetné.

Szelid, türelmes volt mindenkihez; jóakaró és engedékeny, ha felebarátjairól, alattvalóinak érdekeiről volt szó, — csak egyben nem ismert alkuvást: a nemzeti érzésben, a magyar ságban.

Mint tanár — a mai budapesti V. kerületi főgimnázium tanára — átélte a magyar iskola legsötétebb korszakát: mikor Világos után, a hatalom idegenekkel töltötte meg tanítószékeinket, intézeteinket a magyar érzés, a magyar nyelv pusztítására és a németesítésre kényszerítette.

Ott állt abban a kised csoportban, mely a sötét időben titkon, majd mikor lehetett, nyíltan ellene szegült a nemzetrontó áradatnak s végre rendületlen buzgalmát megörizve, végre a diadal hajnalára viradt, mikor az iskolában ismét szabad volt beszélni magyar szabadságról, magyar hazafiságról és a magyar fiu tannyelve az egész vonalon az édes magyar szó lett.

Idegen volt az eredete; azonban a nemes spanyol vér, melyet ősei Castilia kék ege alól hoztak erre a földre, magyarrá lett közöttünk régen s a lelkes ifju, ki egyike volt az első honvédeknek, a nemzet gyászában és megpróbáltatásában magyar maradt rendületlenül, jobb, mint akárhányan, kik az ő régiségbe vitték föl családjuk magyarságát.

Mi, a kiket az a szerenese ért, hogy — immár a jobb korban — oldalánál, vezetése alatt munkálkodhattunk az ifjuság érdekében, fájdalommal veszünk tőle a szeretett igazgatótól, az V. ker. főgimnáziumnak harmincz éven át érdemes, hü vezéréstől búcsút, de fájdalommal maga az ifjuság is, mely gondos, hü atyját látta benne, kinek szigorán keresztül is érezni lehetett mindig a szeretet jótékony melegét.

Sziveink kísérik nyugalmanak esöndjébe és nemzedékek hálás fohásza kérszámára hosszú üdvöt, áldást, boldogságot.

A Mindenható, a jónak Atyja áldja meg!

H. C.